

Asia: VN/2166/2026

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain väliaikaisesta muuttamisesta (opintosetelikokeilu)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Aalto-yliopisto pitää nuorten mahdollisuuksien parantamista avoimen korkeakouluopetuksen avulla tärkeänä ja kannattaa opintosetelikokeilun perusideaa.

Opintosetelin käyttöönotto ei saa heikentää korkeakoulujen nykyisiä avoimen korkeakouluopetuksen käytäntöjä ja joustoja (esimerkiksi kurssimaksujen siirtomahdollisuuksia). Perusteluissa tulisi todeta selkeästi, että määräaikaisen kokeilun ei ole tarkoitus rajoittaa tai muuttaa sellaisia käytäntöjä, jotka helpottavat avoimessa korkeakouluopetuksessa opiskelua.

Lakiluonnoksen aikarajaukset ja yhteishakuun sidottu kelpoisuus voivat rajata pois tilanteita, joissa nuorella olisi tosiasiallisesti parhaat mahdollisuudet hyödyntää opintoseteliä, esimerkiksi ylioppilaskirjoitusten jälkeen ennen valintapäätösten saamista. Aalto-yliopisto ehdottaa, että mahdollisuutta käyttää opintoseteliä joustavammin, esimerkiksi vaiheittain tai pienemmissä osissa, tarkastellaan. Näin nuoret voisivat aloittaa avoimet opinnot jo siinä vaiheessa, kun he odottavat valintapäätöstä, eikä opintojen aloitus viivästyisi tarpeettomasti.

Lakiluonnoksessa viitataan "kevään yhteishakuun", josta säädetään asetuksella, ei lain tasolla. Aalto-yliopisto ehdottaa, että laissa käytettäisiin täsmällisempää ilmaisua, kuten yhteishaku, jossa haetaan seuraavana syyslukukautena alkavaan koulutukseen, tai että perusteluissa selvästi avataan, miksi käsitettä "kevään yhteishaku" on tarpeen käyttää. Lisäksi, jos tarkoituksena on, että opiskelupaikkaa on haettava viimeistään kevään 2028 toisessa yhteishaussa, tämä tulisi todeta vähintään lain perusteluissa yksiselitteisesti.

Esitysluonnoksessa yliopistojen ohjausvelvoite jää pykälätasolla välilliseksi, mutta perusteluissa kuvataan laaja ohjausvastuu, joka ulottuu nuorten vahvuuksien ja mielenkiinnon kohteiden kartoittamiseen. Aalto-yliopiston näkemyksen mukaan yliopistot eivät voi ottaa vastuuta henkilökohtaisten vahvuuksien kartoituksesta, vaan ohjauksen pääasiallisena tavoitteena tulisi olla tarjottavien opintojen ja opintokokonaisuuksien sekä opiskelun luonteen kuvaaminen kyseisellä koulutusalailla. Lakiesityksen perusteluissa todetaan, että tarkoituksena on, että korkeakoulut kehittävät yhteiset ohjauksen käytännöt. Aalto-yliopiston näkemyksen mukaan yhteiset suositukset ovat siinä tapauksessa kannatettavat.

Esityksessä ei ole täysin yksiselitteistä, liikkuuko rahaa opiskelijan ja korkeakoulun välillä ennen korkeakoulujen ilmoittautumisiin perustuvia maksatuspyyntöjä. Aalto-yliopisto ehdottaa muotoilua: “nuori ilmoittautuu avoimen korkeakouluopetuksen opintoihin korkeakoulun omassa palvelussa ja maksaa nämä opinnot Opin.fi-verkkopalvelussa opintosetelillä”. Lisäksi on tärkeää täsmentää, millä syklillä maksatuspyynnöt voidaan lähettää, jotta korkeakoulut eivät joudu odottamaan korvauksia kohtuuttoman pitkään, erityisesti kokeilun alkuvaiheessa, jolloin palvelut on rakennettava etupainotteisesti.

Aalto-yliopisto pyytää täsmentämään ja yhdenmukaistamaan esityksessä käytetyn laskentaperusteen esitystavan, sillä on paikoin epäselvää, viitataan opintopistekertymään (suorituksiin) vai ilmoittautumisiin. Rahoituksen perusteena on ilmoitauduttu opintopiste, suoritettujen opintopisteiden tulee korkeakoulun kuitenkin raportoida esim. vaikuttavuuden seuranta varten. Aalto-yliopisto kannattaa muotoilua, jossa todetaan, että opintosetelikokeilussa opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämällä rahoituksella katetaan normaalisti oppijan koulutuksesta maksama osuus (15 euroa/ilmoitauduttu opintopiste), minkä lisäksi rahoituksella korvataan ohjauspalveluiden osuus (5 euroa/ilmoitauduttu opintopiste) eli yhteensä 20 euroa/ilmoitauduttu opintopiste. Opin.fi-palveluun kertyvää tietoa koskeva kuvaus tulisi korjata vastaamaan teknistä todellisuutta: palvelu kerää tietoa opintosetelin käytöstä ja ilmoittautumisista, ei suoritetuista opintopisteistä.

Ventus Katri
Aalto-korkeakoulusäätiö sr